

**THE INFORMATION RESOURCE SUPPLY OF THE FUTURE LABOR TRAINING
TEACHER IN THE ENGINEERING ACTIVITY IMPLEMENTATION****Summary**

The publication analyses the future LT teacher tuition problem, particularly to the implementation of student engineering activities using the tuition process information supply. The MOODLE system of tuition resources control, which is intensively implemented into the Dragomanov NPU tuition process, particularly at the Institute of Tech-Humaniter Education to train the future LT teachers. The article represents the MOODLE system advantages, effectively influencing the upgrading of tuition process quality.

Key words: future LT teachers, engineering activities, MOODLE.

УДК 378

О. С. Благосмыслов

**ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО РОБОТИ З УЧНЯМИ У
ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

У статті визначено мету та завдання педагогічної практики студентів у позашкільних навчальних закладах науково-технічного профілю; розкрито її зміст та структуру, уточнено види діяльності студентів на місці практики; запропоновано лист оцінювання результатів її проходження. Доведено, що педагогічна практика студентів у позашкільних навчальних закладах освіти на посаді керівника гуртка є важливим та невід'ємним аспектом у формуванні методичного компоненту готовності майбутніх учителів технологій до роботи з учнями в позашкільних навчальних закладах.

Ключові слова: позашкільний навчальний заклад, методична готовність, педагогічна практика.

Постановка проблеми. Навчальний процес у загальноосвітньому закладі істотно впливає на розвиток особистості, становлення її кругозору і світогляду, вибір життєвих пріоритетів. Проте для успішної самореалізації та розвитку творчих обдарувань школяра він має органічно поєднуватися з позакласною та позашкільною навчально-виховною діяльністю.

Закон України "Про позашкільну освіту" визначає наступні її завдання: пошук, розвиток та підтримка здібних, обдарованих і талановитих вихованців, учнів і слухачів; розвиток здібностей, талантів дітей, учнівської та студентської молоді, задоволення їх інтересів, духовних запитів і потреб у професійному самовизначенні й творчій самореалізації [3].

Позашкільна освіта та виховання, на відміну від базової і професійної освіти, ґрунтується на інших засадах – особистісних замовленнях дітей і їхніх батьків. Їхні запити постійно розвиваються та варіюються, і в цьому простежується безперервна динамічність позашкільної освіти, її нестандартність і добровільність.

У зв'язку з цим зростають вимоги до підготовки педагогічних кадрів, готових до впровадження таких педагогічних систем і технологій, які можуть якнайповніше допомогти учням зорієнтуватися у складній і багатогранній соціокультурній ситуації. А також розвинути в них творчий потенціал і забезпечити професійне самовизначення.

Вивчення сучасного стану роботи позашкільних закладів освіти доводить необхідність поповнення їх компетентними педагогічними кадрами, які усвідомлюють завдання діяльності, задовольняють інтереси і прагнення дітей, сприяють успішній творчій самореалізації у різних видах і формах науково-технічної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній педагогічній науці різні аспекти професійної підготовки вчителя трудового навчання розглядалися у дослідженнях Н. Знамеровської, Н. Кардаш, А. Касперського, О. Коберника, М. Корця, Є. Кулика, В. Курок, Є. Мегема, В. Сидоренка, Д. Тхоржевського та інших науковців.

Безпосередньо стосуються проблеми підготовки майбутніх педагогів до роботи з учнями

в позашкільних навчальних закладах наукові праці таких авторів, як О.Биковська, В. Вербицький і Г. Пустовіт.

Зазначимо, що проблема підготовки студентів до роботи з учнями у позашкільних навчальних закладах ще не знайшла належного відображення в наукових дослідженнях і публікаціях. Можемо стверджувати, що у педагогіці відсутні системні дослідження методичної готовності вчителя до роботи з учнями в позашкільних навчальних закладах на певних етапах його професійної діяльності.

Мета статті. Розкрити особливості формування методичної готовності студентів до роботи з учнями у позашкільних навчальних закладах під час проходження педагогічної практики.

Виклад основного матеріалу. У своєму дослідженні ми спираємось на визначення методичної компетентності вчителя технологій Бігічем О.Б. та Галай В.М. [1, 2, 5]. Під методичною готовністю вчителя технологій до роботи з учнями в позашкільних навчальних закладах освіти науково-технічного профілю розумітимемо сукупність його методичних знань, умінь та навичок, особистісних якостей, які функціонують як здатність адаптувати, організувати, досліджувати та контролювати пізнавальний, навчальний, виховний та розвиваючий аспекти гуртківців.

Зміст методичного (технологічного) компонента готовності вчителя технологій до роботи з учнями в позашкільних навчальних закладах полягає в засвоєнні майбутнім учителем принципів, форм та методів здійснення навчально-виховної діяльності в гуртках позашкільних навчальних закладів та характеризується як:

- актуалізація всієї сукупності знань педагога, співставлення їх із вирішенням конкретних задач і трансформація у способи діяльності, переведення на мову "практичних дій";
- визначення на основі знань та досвіду діяльності педагогічного загалу найбільш ефективних способів, методів, засобів та прийомів розв'язування поставлених задач, а також в умінні створювати спеціально організовані педагогічні умови, які сприяють ефективному вирішенню різноманітних ситуацій, що виникають у процесі проведення гурткових занять.

У сучасних психолого-педагогічних дослідженнях педагогічна практика студентів розглядається як форма професійного навчання у вищих педагогічних закладах, основне джерело практичної підготовки майбутніх учителів (О. Абдулліна); засіб підготовки майбутнього вчителя до інноваційної діяльності в процесі професійної педагогічної освіти (О. Гребенюк, Т. Гребенюк); як основна форма методичної підготовки студентів (Е. Матвєєва); як вид навчальної діяльності, котра організується викладачем вищого навчального закладу зі студентами в умовах вивчення предмету (Л. Андріянова).

Погоджуючись із М. Толетовою, під педагогічною практикою ми розуміємо поетапну систему організації взаємодії викладача і студента у справжніх освітніх умовах (загальноосвітня школа, позашкільний навчальний заклад, ВНЗ), спрямовану на поступове ускладнення багаторівневої підготовки студента, що сприяє формуванню методичного компоненту готовності майбутнього вчителя з метою удосконалення професійної майстерності у процесі подальшої освіти [4].

Отже, метою педагогічної практики студентів в позашкільному навчальному закладі є вдосконалення й поглиблення психолого-педагогічної підготовки студентів як майбутніх фахівців, закріплення, узагальнення та систематизація одержаних в університеті загальнопедагогічних теоретичних знань, здобуття потрібних навичок застосування набутих у ВНЗ знань в практиці навчально-виховної роботи позашкільного навчального закладу, опанування методикою позашкільної роботи, підготовка до виконання функції керівника технічного гуртка та реалізації системи навчально-виховної роботи з учнями; розвиток потреби систематичного оновлення і поповнення знань, вмінь вести психолого-педагогічні спостереження та аналізувати різні аспекти навчально-виховного процесу; виховання зацікавленості, інтересу до педагогічної справи, подальшого вивчення психолого-педагогічних і спеціальних дисциплін та творчого їх застосування в практиці роботи позашкільного навчального закладу.

Визначено, що педагогічна практика в системі методичної підготовки студентів базується на основі системного, діяльнісного, компетентнісного, гуманітарного та інтегративного

підходів. З позиції системного підходу фундаментальним фактором у побудові педагогічної практики виступає результат процесу навчання, який визначається рівнем професійних знань, умінь та навичок. В умовах реалізації компетентнісного підходу оцінка якості методичної підготовки студента під час педагогічної практики здійснюється через компетенції, які дозволяють відобразити різні види діяльності. Кожна компетенція являє собою сукупність складних професійних умінь і навичок інтегративного характеру, які є результатом діяльності студентів за період проходження практики. Зміст педагогічної практики містить в собі гуманітарні знання, які орієнтують студента на суспільно значущі проблеми. Діяльнісний підхід дозволяє відобразити у процесі методичної підготовки пізнавальну і творчу діяльність студента [213].

Таким чином, можемо відмітити, що формування методичного компоненту готовності студента до роботи з учнями в позашкільних навчальних закладах реалізується в процесі педагогічної практики. Отже, загальними завданнями практики є:

- поглиблення і закріплення теоретичних знань, умінь та навичок, отриманих під час навчання у ВНЗ, їх використання при вирішенні конкретних педагогічних завдань;
- вироблення творчого та дослідницького підходу до професійної педагогічної діяльності;
- оволодіння основами конструювання у здійсненні педагогічного процесу в позашкільних навчальних закладах освіти;
- розвиток у майбутніх учителів інтересу до дослідження актуальних питань, технологій методики навчання у позашкільних навчальних закладах освіти;
- ознайомлення з досвідом учителів - новаторів;
- усвідомлення студентами своїх педагогічних можливостей;
- виховання в студентів стійкого інтересу та поваги до праці вчителя, потреби в педагогічній самоосвіті.

На основі актуалізації теоретичних знань, при позитивному ставленні до професії вчителя студенти оволодівають наступними вміннями:

- здійснювати перспективне і поточне планування педагогічної діяльності;
- вивчати особистість школяра і колектив учнів в цілому з метою діагностики і проектування їх розвитку та навчання, набуття умінь з основ планування та ведення гурткових занять;
- визначати конкретні навчально-виховні завдання, виходячи з загальної мети навчання і виховання з урахування вікових та індивідуальних особливостей учнів, соціально-психологічних особливостей колективу;
- використовувати різноманітні форми, методи, засоби і прийоми для керівництва навчально-пізнавальною та творчою діяльністю гуртківців (порушувати і вирішувати освітньо-виховні завдання, обґрунтовано обирати і застосовувати організаційні форми і методи, використовувати різноманітні засоби навчання, встановлювати міжпредметні зв'язки тощо).
- проводити індивідуальну навчально-виховну роботу з гуртківцями коригуючого чи розвиваючого характеру, спрямовувати процес їх самовиховання;
- аналізувати і узагальнювати педагогічний досвід, організувати науково-дослідницьку роботу;
- проводити просвітницьку роботу серед батьків.

Таким чином, зміст педагогічної практики в системі методичної підготовки студентів до роботи у позашкільних навчальних закладах освіти включає професійні знання, вміння, навички та види діяльності, які забезпечують формування готовності студентів до проведення гурткових занять.

Під час проходження педагогічної практики ми виділяємо навчально-дослідницький і методичний види діяльності. Вони вміщують окремі компоненти, які відповідають етапам організації цієї діяльності.

Навчально-дослідницький вид включає наступні етапи: адаптивний (ознайомлення із системою позашкільної освіти, вивчення особистості учня та колективу гуртка, вивчення досвіду роботи керівника гурткової роботи), проектувальний (складання індивідуального плану роботи студента у період педагогічної практики, аналіз теми за планом, виконання

індивідуальних навчально-виховних завдань, оформлення звітної документації).

Методичний вид діяльності складається з таких етапів: проектувальний (складання плану-конспекту гурткового заняття, відбір найбільш ефективних форм і методів навчання, складання проблемних запитань, складання творчих індивідуальних завдань, підготовка демонстраційного матеріалу, розробка масового виховного заходу в межах гуртка), організаційний (узагальнення досвіду роботи керівника гуртка; проведення гурткових занять, індивідуальна робота з гуртківцями; вирішення дидактично-методичних завдань), рефлексивно-оціночний (рефлексія і корекція результатів своєї діяльності, проведення самоаналізу гурткового заняття).

Організація педагогічної практики має індивідуально-орієнтований характер, кожний студент отримує індивідуальні навчально-виховні завдання, які він повинен виконати за період практики. Отримані завдання сприяють підвищенню рівня теоретичної, методичної та практичної готовності студента до роботи з учнями в позашкільних навчальних закладах науково-технічного профілю, розвивають творчі здібності, формують уміння та навички самостійного розв'язання студентами педагогічних (дидактичних та виховних), наукових і організаційних завдань.

Самостійна робота студентів під час проходження педагогічної практики на посаді керівника гуртка включає наступне: аналіз документації позашкільного навчального закладу, складання індивідуального плану роботи студента на період проходження практики; складання планів-конспектів гурткових занять; аналіз гурткових занять, проведених керівниками гуртків та студентами-практикантами, проведення самоаналізу гурткового заняття, складання сценарію масового позашкільного виховного заходу, виконання аналізу виховного заходу, проведеного студентом-практикантом, виготовлення дидактичного матеріалу та наочних посібників, виконання дослідницької роботи відповідно до індивідуальних навчально-дослідних завдань.

Академічні успіхи студента визначаються за допомогою системи оцінювання, що використовується у вищому навчальному закладі та реєструються прийнятим у вищому навчальному закладі чином.

Оцінка за період проходження педагогічної практики є комплексною та враховує всі види діяльності студента, які необхідно виконати. Ми пропонуємо підсумки проходження педагогічної практики студента на посаді керівника гуртка у позашкільному навчальному закладі фіксувати в індивідуальному листку оцінювання (таблиця 1.).

Таблиця 1

Індивідуальний листок оцінювання результатів проходження педагогічної практики на посаді керівника гуртка позашкільного навчального закладу

№	Види атестації аудиторної та позааудиторної роботи	Мінімальна для атестації кількість балів	Максимальна для атестації кількість балів
1.	Складання індивідуального плану роботи на період педагогічної практики	6	10
2.	Відвідування гурткових занять	3	5
3.	Відвідування консультацій	3	5
4.	Розробка і проведення гурткових занять	12	20
5.	Розробка і проведення масового виховного заходу	6	10
6.	Аналіз гурткового заняття проведеного керівником гуртка	3	5
7.	Аналіз гурткового заняття проведеного студентом-практикантом	3	5
8.	Самоаналіз гурткового заняття	3	5
9.	Аналіз виховного заходу проведеного керівником гуртка або студентом-практикантом	3	5
10.	Характеристика на студента-практиканта з місця проходження практики	6	10
11.	Робота студента протягом всього періоду практики (за результатами спостереження керівника практики)	6	10
	Змістовність та якість звіту	6	10
	ВСЬОГО	60	100

Підсумкова оцінка з педагогічної практики є сумою балів, одержаних за окремі види атестації аудиторної та позааудиторної роботи студентів за період практики.

Оцінку за педагогічну практику виставляє керівник практики. Так, оцінка "5" (відмінно) ставиться, якщо студент набрав 90 – 100 балів та всі види діяльності є виконаними. Оцінка "4" (добре) та "3" (задовільно) виставляються на основі середнього балу 70 – 90 та 50 – 70 балів відповідно, за умови, що всі види запланованої діяльності виконані. Оцінка "2" (незадовільно) ставиться, якщо середня сума балів нижча за 50 балів або студентом-практикантом не виконаний (оцінений на "незадовільно") хоча б один із видів діяльності.

Результатом практичної підготовки студентів є професійна готовність, тобто оволодіння вище зазначеними компетентностями, які свідчать про сформованість професійних знань, умінь та навичок, досвід творчої діяльності, який виявляється в умінні вирішувати професійні завдання з урахуванням життєвого досвіду, цінностей, уподобань.

Висновок. Отже організація та впровадження педагогічної практики студентів у позашкільних навчальних закладах освіти на посаді керівника гуртка є важливим та невід'ємним аспектом у системі професійної підготовки майбутніх учителів технологій до роботи з учнями у позашкільних навчальних закладах.

Література

1. Бігіч О. Б. Теоретичні основи формування методичної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи: [дис. д-ра пед. наук: 13.00.04] / О. Б. Бігіч. – Київ, 2005. – 485 с.
2. Галай В. М. Розвиток методичної компетентності технологій в умовах модернізації вищої освіти / В. М. Галай // Зб. наук. праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / гол. ред. Мартинюк М. Т. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2010. – Ч.2. – 396 с.
3. Про позашкільну освіту : закон України від 22 червня 2000 р. № 1841-III // Освіта України. – 2000. – 2 серпня (№ 31). – С. 6 – 8.
4. Толетова М. К. Педагогические практики в системе методической подготовки студентов к обучению химии / М. К. Толетова // Известия Российского государственного педагогического университета имени А. И. Герцена (Серия "Психолого-педагогические науки (психология, педагогика, теория и методика обучения)"). – СПб., 2008. – № 11(68). – С.152 – 162.
5. Ярошенко О. Г. Методична підготовка майбутніх учителів: реальний стан і шляхи до вдосконалення / О. Г. Ярошенко // Вища освіта України. – 2004. – № 1 – С. 69–73.

А. С. Благосмыслов

ФОРМИРОВАНИЕ МЕТОДИЧЕСКОЙ ГОТОВНОСТИ СТУДЕНТОВ К РАБОТЕ С УЧАЩИМИСЯ ВО ВНЕШКОЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ ВО ВРЕМЯ ПРОХОЖДЕНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКИ

Резюме

В статье раскрывается содержание и значение педагогической практики в процессе методической подготовки студентов к работе с учениками во внешкольных учебных заведениях научно-технического профиля.

Ключевые слова: внешкольное учебное заведение, методическая готовность, педагогическая практика.

O. Blahosmyslov

THE FORMATION OF METHODOLOGICAL STUDENTS READINESS TO WORK WITH PUPILS AT THE OUT-OF-SCHOOL TUITION FACILITIES DURING THE PEDAGOGICAL PRACTICE PASSING

Summary

The article reveals the purpose and the task of student out-of-school engineering practice, its structure and content, specifies the means of student activities at the practice place; ordered the ranking of its passing results valuation. It's proved, that the student out-of-school pedagogical practice as a ring tutor is a very important aspect in a formation of a future LT teachers readiness methodical component to the out-of-school work with the pupils.

Key words: out-of-school tuition facility, methodical readiness, pedagogical practice.